

N&M

Bulletin
22.1.90

NATUR OG MILJØ BULLETIN NORGES NATURVERNFORBUND

**NÅ 12
SIDER**

LO vil ha 10.000 miljøarbeidsplasser:

- Grip sjansen, Hille Valla!

**Etter Bergens-
konferansen:
Verden boikotter
PVC?**

side 9

**Ingen
koordinering av
norsk
miljøforskning**

side 7

**Naturvern-
forbundet til
rettssak om
Hardangervidda**

side 4

**Teknologi-
eksport:
Astma i Oslo**

side 8

**«Demonstrant
drept av
veivesenet»**

side 11

LO mener det er mulig å skape 10.000 nye arbeidsplasser ved en offentlig satsning på konkrete miljøtiltak, og på utvikling av miljøteknologi.

- LOs regnestykke gir miljøvernminister Hille Valla en gylden anledning til å demonstrere handlekraft. Alle er for miljøvern, alle er mot arbeidsledighet. Det gjenstår bare å legge to og to sammen, sier generalsekretær Jørn Siljeholm i Naturvernforbundet til N&M Bulletin.

Av ANDERS GJESVIK
og JON BJARTNES

LO har nylig presentert en liste over tiltak for å senke den rekordhøye arbeidsledigheten for regjeringen. Miljøtiltak er et viktig punkt på denne listen.

- Den store arbeidsledigheten gir oss muligheten til å ta et skikkelig løft for å forbedre miljøet. Nå har vi ledig arbeidskraft og maskiner som står ubrukt, og vi lever i en tid med stor forståelse for miljøproblemer. Det blir langt vanskeligere å gjennomføre omfattende miljøtiltak ved full sysselsetting. Det er god samfunnsøkonomi å bruke pengene til en innsats som alle får glede av. Men miljøarbeidet må skape vanlige arbeidsplasser. Vi ønsker ikke trygdearbeidsplasser som undergraver det ordinære

arbeidsmarkedet, sier yrkeshygieniker Bjørn Eriksson i LO til N&M Bulletin.

Jørn Siljeholm i Naturvernforbundet hilser LOs utspill velkommen.

- Det er glimrende at fagbevegelsen kommer på banen på denne måten. Nå må miljøvernminister Kristin Hille Valla følge opp. Hvis hun endelig viser litt dømmekraft nå, kan hun hjelpe regjeringen til å slå to fluer i en smekk: Skape arbeidsplasser og redusere miljøproblemer - med både LO, miljøbevegelsen og resten av opinionen i ryggen. Det må kunne kalles en historisk sjanse, sier Siljeholm.

LOs Bjørn Eriksson sier at det er viktig å satse på miljøtiltak som raskt kan føre til nye arbeidsplasser.

- Mange kommuner mangler

eller har dårlige renseanlegg. Myndighetene vet hva som bør gjøres, og planene for bygging av kloakk- og renseanlegg foreligger. Nå er det bare pengene som mangler, arbeidskraften og maskinene står klar. Dette arbeidet kan sysselsette både faglært og ufaglært arbeidskraft i stor målestokk.

Eriksson mener kildesortering av søppel alene kan føre til flere tusen nye arbeidsplasser, hvis sorteringen blir gjennomført i alle landets kommuner. Kildesorteringen vil skape arbeidsplasser både i planleggingen og i gjennomføringen. LO har også tro på miljøteknologi.

- Det foreligger flere prosjekter om utvikling av miljøteknologi, men i dag er bevilgningene for små til å gjennomføre prosjektene, sier Eriksson til N&M Bulletin.

Er du ikke abonnent ennå? Bruk kupongen på baksiden.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02

Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Redaktør: Jon Bjartnes
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as

Hille Valla...!

Aldri har en miljøvernminister lagt seg ut med så mange, demonstrert manglende kunnskaper, utsløttet sin politiske profil og sittet så løst på taburetten på et så tidlig tidspunkt i sin funksjonsperiode som Kristin Hille Valla.

Synd, i grunnen – fordi mange hadde store forventninger til den nye statsråden etter at Sissel Rønbeck hadde kjørt seg på grunn i Iddefjorden med Titania og andre løftebrudd som lik i lasten.

Hille Valla må ha fått seg et kraftig støkk under pressekonferansen hun avholdt i forrige uke. Det som var ment å være en konstruktiv seanse der hun skulle demonstrere handlekraft og politisk teft, utviklet seg i stedet til å bli et mareritt der hun «ikke fant en eneste grønn tue å gjemme seg bak», slik VG beskrev det. Patetisk og pinlig forestilling, var uttrykk som ble brukt om statsrådens opptreden.

Pressekonferansen synliggjorde også en annen og positiv utvikling: En samlet norsk presse benyttet anledningen til å stille ministeren kvalifiserte og nærgående spørsmål; utflytende svar ble møtt av nye og kunnskapsrike spørsmål som viste at pressen ikke lenger tar like lett på miljøpolitikken som før – pressen behersker temaet, dessverre og heldigvis bedre enn Hille Valla.

Hva så? Er Kristin Hille Valla «en politisk nesten-ulykke» (VG), er hun politisk død som miljøstatsråd eller ligger hun bare i respirator?

Vi velger å gi statsråden en sjanse til. Sterke krefter i hennes eget parti presser nå på for å få satt miljøpolitikken på regjeringens dagsorden. Dersom SP greier å holde næringsinteressene i eget parti borte fra matfatet er det ennå håp i hengende snøre. Og rett skal være rett: Hille Valla har nå bedt om et møte med Naturvernforbundet for å drøfte de miljøpolitiske utfordringene vi står overfor.

Men vi vil se statsråden på banen under vaiende faner. Vi vil høre henne ta sterkt til orde for høyere bensinpriser. Vi vil at hun skal dytte fart i det trege arbeidet med landbruksforurensningene. Vi vil ha en ekte verneplan for barskog, påbud om kildesortering i alle norske kommuner, reell satsing på enøk og stopp i planene om gasskraftverk. Vi vil ha en miljøpolitisk strategi for det internasjonale samarbeidet og en løsning på Titania-saken og en mengde andre saker som ligger nedgravd i hennes eget byråkrati.

Og vi vil aldri, aldri mer høre henne si: «Ingen kommentar».

Jon Bjartnes og Gunnar Bolstad

Samferdselsaksjonen 1990: Hva skal barnet hete?

Naturvernforbundets vårlige aktiviteter vil stå i samferdselens tegn. I tiden fram til mai skal forbundets lokal- og fylkeslag lage lokale samferdselsplaner som skal danne grunnlaget for det videre arbeidet med trafikkspørsmål. Høydepunktet for den planlagte kampanjen blir 5. mai.

AV GUNNAR BOLSTAD

Lørdag 5. mai vil Naturvernforbundet sette sitt preg på gatebildet over hele Norge. Da skal de lokale samferdselsplanene, i hvert fall for en stakkert stund, settes ut i livet. I samarbeid med lokale myndigheter, buss-selskaper, handelsstand og drosjenæring skal gater stenges, busstilbudet styrkes og sykler selges til spottpis.

Naturvernforbundets lokalavdelinger er allerede godt i gang med planleggingen av den store dagen, som vil inkludere både veteranog, dampbåter og korstog mot uvertige tomgangsbilister.

I forkant av aksjonsdagen vil

Naturvernforbundet gi ut en egen bok om trafikkspørsmål, man tar sikte på å utrede hvordan jernbanen kan spille en større rolle i norsk transportsektor og det vil bli arrangert seminarer og debattmøter med prominente deltakere.

Samferdselsministeren, jernbanedirektøren og sjefen for Trygg Trafikk har allerede meldt seg på som faddere for aksjonen, og flere honoratiores er under oppseiling.

Et spørsmål gjenstår imidlertid: Hva skal kampanjen, som hittil lyder det ikke særlig spennende navn «Aksjon 1990», hete? Konkurransen er herved utlyst. Og premien? Et månedskort for kollektivtransport i vinnerens hjemdistrikt.

Norges Handelshøyskoles Kursvirkksomhet

I OSLO

Kompetanseglivende 2 vekttalls-spesialkurs i:
★ **Innføring i miljø- og ressursøkonomi**

Kursene er på 50 timer på kveldstid (17–21).
Kursstart: torsdag 8. februar (torsdager)

Bl. forelesere nevner vi:

Professor Tore Thonstad (Universitetet i Oslo), Adv.dir. Terje Kronen (Miljøverndepartementet), Siv.ing. Vidkunn Hveding, Siv.øk. Jacob Bomann-Larsen (Alternativ Framtid/FIVH), Forskn.sjef Lorens Lorentsen (Statistisk Sentralbyrå), 1. amanuensis Geir Asheim (NHH) og Forskn.stip. Ståle Naverud (NLH/SAF).

Maks. 30 deltakere på kurset.

Kurs i **STUDIETEKNIKK** (gratis for kursdeltakere): 26. og 27. januar.

Påmelding foregår nå: **Ring 02/83 13 20 snarest** og be om katalog og påmeldingsskjema.

Sted: **NHH-NTH-senteret**, Vika Atrium, Munkedamsvn. 45.

TØI om trønder-forsøk:

Billige bussbilletter gir ingen miljøgevinst alene

En halvering av kollektivtakstene gir ingen miljøgevinst dersom man ikke samtidig innfører restriksjoner mot privatbilismen. Det er den foreløpige konklusjonen etter at busselskapene i Nord-Trøndelag har satt ned prisen på månedskort.

AV GUNNAR BOLSTAD

Det er barn og pensjonister, eller med andre ord syklistene og fotgjengere, som hittil har latt seg lokke over som kollektivpassasjerer.

Restriksjoner trengs

Transportøkonomisk Institutt holder nå på med en vurdering av trønderprosjektet. Hittil har man ikke gode nok trafikktall nok til å trekke endelige konklusjoner. Inntrykket er imidlertid at man bare i liten grad har lyktes i å få folk til å sette fra seg bilen. Det er de myke trafikantene som nå begynner å kjøre buss.

– De foreløpige erfaringene fra Nord-Trøndelag understreker betydningen av å legge restriksjoner på privatbilismen,

sier forsker Bård Nordheim ved Transportøkonomisk Institutt (TØI) til N&M Bulletin.

Bra med bomring

– Lavere takster er et riktig skritt i utviklingen mot mer miljøvennlig trafikk, men det er en forutsetning at takstreduksjonene blir fulgt opp både av restriksjoner på bilismen og et bedre kollektivtilbud, sier Nordheim, som mener at bomringen rundt Oslo er et eksempel på hva slags restriksjoner som kan tas i bruk.

– Men da må prissystemet legges opp annerledes. Slik det nå vil fungere blir det jo billigere jo mer man kjører, sier Nordheim.

Buss-selskapene

Det er buss-selskapene som nå

fører an i utviklingen mot et mer miljøvennlig transportbilde. Etter flere år med nedgang i trafikken og reduksjon i de offentlige tilskuddene tar flere selskaper nå skjeen i egen hånd og innfører attraktive tilbudsordninger for å lokke flere passasjerer.

I Grenland har BO-Bussene, som er markedsledende i området, satt ned prisen på det nye Miljøkortet som hele familien kan bruke. Kortet har ti klipp, det har ingen tidsbegrensning, og både barn og voksne kan bruke det. Innenfor laveste takstzone koster det bare fire kroner pr. tur.

– Vi må øke passasjertallet med sju prosent på årsbasis for å få økonomisk dekning for det nye tilbudet, sier administrerende direktør Kjell Lindhjem i Bo-Bussene A/S.

Nye eksoskrav i EF

EF-kommisjonen har nå forslått nye maksimumskrav til avgasser fra privatbiler. Dersom forslaget blir vedtatt vil EF innføre avgassregler som er strengere enn California-kravene, som hittil er det strengeste i verden.

AV GUNNAR BOLSTAD

Foreløpig vil de nye reglene gjelde for privatbiler med motorstørrelse opptil 1,4 liter, men allerede i løpet av våren vil kommisjonen komme med tilsvarende forslag for lastebiler.

Reglene er et ledd i EFs nye satsing for å få ned forurensingsnivået i Vest-Europa. Men frimarkedsentusiastene i Brussel peker også på at tiltakene vil gjøre det mulig for europeisk bilindustri å tilpasse sin produksjonsteknologi til de miljøtekniske krav, under hen-

syn til dagens teknologiske muligheter. Dermed kan bilindustriens internasjonale konkurransedyktighet økes.

Et viktig poeng i EF-kommisjonens forslag er at de samme utslippskrav skal gjelde for både bensin- og dieseldrevne biler.

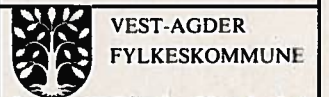
Takk for støtten!

ROGALAND FYLKESKOMMUNE

MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE

Innen miljøfeltet har Vest-Agder fylkeskommune engasjert seg spesielt i arbeidet med å bekjempe sur nedbør. Vi gratulerer med jubileet.

NESSET KOMMUNE

6460 Eidsvåg

LINDÅS KOMMUNE

5100 Isdalstø

Vi støtter
Norges Naturvernforbund
i kampen mot PVC.

DAHLGREN & THORESEN A/S

Prof. Birkelands vei 26
1081 OSLO 10
Tlf. (02) 32 11 74

Postboks 55 Kongsvoll, 0808 Oslo 8. Telefon (02) 23 50 82
Telex 76 959 saosi n. Teletax (02) 23 51 88
Utstyr for grus, pukk og industriarelegg

Takk for støtten!

O. Stabell

Etabl. 1913
Elektrisitetssfirma
Schweigaardsgt. 34
0191 Oslo 1

AS Sonacoustic

Holmlia Sentralvei 1 B, 1255 Oslo 12
Tlf. (02) 61 30 35

LC
LORENTZEN CHARTERING A/S
SHIPBROKERS

Lilleakervn. 4, Oslo.
Tlf. (02) 52 50 50

ICC

MARINE INSURANCE &
CLAIMS CONSULTANTS A/S
Rådhusgt. 27, 0128 Oslo 1

Y Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund

TRYGGHET I EN OMSKIFTET TID
YS-øker sitt miljøengasjement
YS-vil ha en gjensidig tilpasning
mellom den økonomiske politikk
og miljøpolitikk

GLAVA
ISOLASJON

MED EGENSKAPER
SOM GJØR VALGET LETT...

A-L GARTNERHALLEN
Friskt fra naturen

SPIS MER GRØNNSAKER OG FRUKT
SUNT OG GODT

Naturvernforbundet, DNT og NJFF:

Til sak mot myndighetene

I hjertet av Hardangervidda Nasjonalpark har Nore og Uvdal kommune forandret kulturminnesmerker til bilvei. Den gamle slepa fra Solheimstulen til Lågaros er blitt til et fire mil langt arr i landskapet, en bred vei som går på fyllinger og i skjæringer. Miljøverndepartementet har visst hva som har foregått, men ikke gjort noe for å stoppe veiarbeidet. Nå går Naturvernforbundet, Turistforeningen og Jeger- og Fiskerforbundet til rettssak mot kommunen og mot staten.

Av JON BJARTNES

De tre organisasjonene krever at myndighetene må sørge for å gjenopprette skadene ved veibyggingen, og at det fra nå av må bli slutt på all trafikk langs slepa med annet enn jordbrukstraktor. Organisasjonene forlanger også at myndighetene retter opp skadene etter bygging av flere såkalte sidesleper langs hovedslepa.

Garnfiske

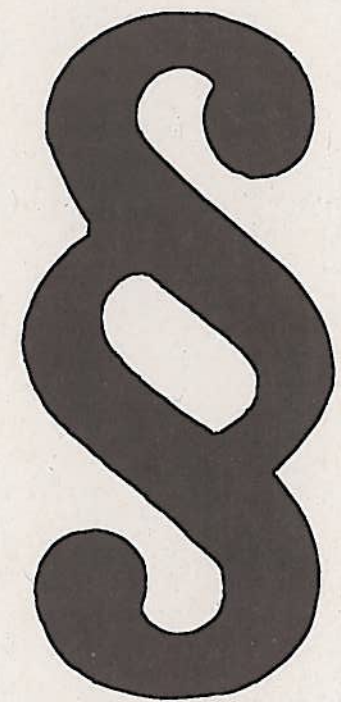
De siste tiårene er slepa fra Solheimstulen til Lågaros blitt brukt til traktorkjøring i forbindelse med villreinjakt og garnfiske. Etterhvert ble slepa vanskelig å ta seg fram på, og i 1984 søkte Nore og Uvdal kommune om å få foreta utbedringer.

Kommunen fikk tillatelse til å foreta skånsomme og begrensede inngrep langs slepa. Slik gikk det ikke.

«Heslig»

Naturvernorganisasjonenes prosessfullmektig, advokat Ketil Lund, beskriver i stevningen resultatet av anleggsarbeidene som et heslig arr i nasjonalparken. Sleppe er blitt mer enn tre meter bred, med omfattende grøfting, og på tross av rettingslinjene ser den ut som en

vei – ikke som en slepe. I dag er veien uten videre framkommelig for traktor og firhjuls-drevne biler, med små utbedringer vil veien være framkom-

melig for alminnelig personbil, heter det i stevningen. Dette har også representanter for de statlige myndighetene vært kjent med, etter flere befaringer i området.

– Tjenesteforsømmelse

Advokat Ketil Lund sparer

ikke på kruttet når han omtaler det som er skjedd:

– Veibyggingen er en enestående skandale tatt i betraktning at den har skjedd midt inne i nasjonalparken... Alle som har befart veien, og som ikke har tilknytning til Nore og Uvdal kommune, vil være av den oppfatning at veibyggingen er uakseptabel... lokale organer tar ikke sitt ansvar for forvaltningen av nasjonalparken alvorlig... Det kan anses som en betydelig tjenesteforsømmelse at de ansvarlige innenfor staten ikke har foretatt seg noe, skriver Lund i stevningen.

Prinsipp

– Det er nå 2 1/2 år siden veien ble bygget ferdig. Allikevel er intet gjort, og vil åpenbart heller ikke bli gjort, med sikte på å utbedre skadene. Dette kan saksøkerne, som representanter for de allmenne verneinteresser, ikke akseptere. Saken har naturligvis stor konkret betydning for Hardangervidda Nasjonalpark. Men også prinsipielt er det av den aller største betydning for realiteten i det vern nasjonalparkene har, at de myndigheter som er satt til å forvalte vernet, tar sitt ansvar alvorlig, skriver Lund.

Han ber om at retten setter av fem dager i august/september til å ta seg av saken, og regner med at tre av dagene vil gå med til befarings.

Takk for støtten!

JUL KARLSEN A/S

Strømsvn. 346, 1081 Oslo 10. Tlf. (02) 30 75 55

Pran & Torgersen A/S

Pb. 7104 Homansbyen, 0306 Oslo 3
Tlf. (02) 55 20 30

VIA MASKIN

Avløp, kloakk og renseanlegg
Pumper for vann og sirkulasjon
Bensin dr. pumper og vannsugere
Service på pumper – Dag og natt
Servicetelefon 65 14 50
Strømsvn. 223, Oslo 6

KAARE BERNTSEN A/S
– ledende i Kunst og Antikviteter
GALLERI KB Universitetsgt. 12
0184 Oslo 1, tlf. 20 34 29

KJØP - SALG - FORMIDLING

Bestill vår brosjyre
«Lufta er for alle»:

STATENS TELEFORVALTNING
Norsk og internasjonale telekommunikasjonsregulering

Telefon: (02) 55 55 30

**NORD-TRØNDELAG
FYLKESKOMMUNE**
I samarbeid om
Miljøpolitisk program
for Nord-Trøndelag

**HEDMARK
FYLKES
KOMMUNE**

**MILJØVERN - ET
HOVEDSATSINGS-
OMRÅDE FOR
ØSTFOLD
FYLKESKOMMUNE**

Kadmium-utslipp fra papirindustrien

Utslippene av tungmetaller fra sulfatmasseindustrien kan være betydelige. Trolig går mer enn 50 uregistrerte kilo kadmium ut i Oslofjorden fra Tofte Industrier og Peterson & Søn. Også når det gjelder tungmetallene sink, kobber, krom, nikkel og bly kan det være snakk om betydelige utslipp.

Av GUNNAR BOLSTAD

Tallene bygger på en fersk undersøkelse fra Sverige, som viser at sulfatmasseindustrien trolig slipper ut omlag 500 kilo kadmium i året og hele 80 tonn sink.

I Norge er produksjonsvolumet av sulfatmasse bare en drøy tiendepart av Sverige, og utslippene av kadmium er derfor sannsynligvis tilsvarende lave. Likevel er 50 kilo ingen ubetydelig mengde – de offisielle norske industriutslippene av kadmium til vann er på bare 400 kilo. Vi står altså her overfor en økning på 12-13 prosent.

Overraskende

– Resultatene var svært overraskende, sier Anders Melin i det svenske Naturvårdsverket om undersøkelsen som er blitt gjort. Nå vil Naturvårdsverket gjøre tilsvarende undersøkelser av sulfittmasseindustrien og andre deler av treforedlingsindustrien.

Ennå er det ikke lansert

noen teori om hvor tungmetallene kommer fra.

– Tungmetallene kan være naturlig forekommende i veden og vannet, men det kan også ha sammenheng med nedfall, mener Melin, som viser til prøver som viser store forskjeller i tungmetallnivåene i Vest-Tyskland og Sør-Sverige.

– Nokså lite problem

Professor Eilif Steinnes ved Universitetet i Trondheim stusser over de svenske måleresultatene, men mener likevel at et naturlig utslippsnivå fra norsk sulfatmasseindustri ligger på 20 kilo i året, med en slingringsmonn som heller ikke utelukkert 50 kilo. Per Åge Beck i Statens Forurensingstilsyn mener at utslippene utgjør et nokså lite problem, og at tungmetallene vil flyte rundt i systemet uansett.

Ukjent

Kadmiuminnholdet har økt de siste årene og det er et bekymringsfullt faktum at det finnes

Overraskende store kadmiumutslipp fra svensk skogsindustri, viser undersøkelse.

store mengder kadmium i det økologiske systemet, som man ikke kjenner opprinnelsen til. De svenske undersøkelsene av treforedlingsindustrien kan kanskje være begynnelsen på en grundigere kartlegging av de ulike punktutslippene som tilfører naturen ukjente mengder kadmium.

Kadmium er et tungmetall som akkumuleres i organismen, primært i nyrer og lever.

Grønne byggevarer på data

Firmaet Revita i Bærum har lagt ned et stort arbeid i å utvikle en database for miljøvennlige byggevarer. Nå søker firmaet arbeidsledige som har lyst til å virkeliggjøre prosjektet.

Av ANDERS GJESVIK

Firmaet Revita er startet av arbeidsledige, og driver med å utvikle ideer for ny virksomhet for folk uten jobb. Revita har arbeidet med å etablere en da-

tabase som gir opplysninger om hvem som selger miljøvennlige byggevarer. Her skal arkitekter og andre interesserte kunne søke etter spesielle produkter.

Store deler av den nødvendige informasjonen er hentet inn.

Nå søker Revita arbeidsledige kjemikere og arkitekter som har lyst til å gjennomføre prosjektet. Revita har også lagt ned arbeid i å vurdere muligheten av å starte en forretning som spesialiserte seg på å selge de miljøvennlige byggevarene.

Takk for støtten!

**NIDAR
BERGENE**
alltid nò godt

**Selmer-Sande
Entreprenør**

BT Norge AS
Postboks 57 Ellingsrudåsen
N-1006 Oslo 10
Telefon 02 32 70 00

**AL APOTHEKERNES
LABORATORIUM A.S.**

**Oppland
fylkeskommune**

**Savoy
HOTEL**
Universitetsgt. 11
0164 Oslo 1
Tlf. 02 - 20 26 55

Kontakt oss, be om informasjon om skog og skogbruk.

DET NORSKE SKOGSELSKAP
Wergelandveien 23H, 0167 Oslo 1
Tlf: (02) 46 57 98. Fax: (02) 41 60 88

Obs!
OSLO
BOKS 38 ØKERN 0508 OSLO 5

Blyhagl fremdeles markedsledende: Forhandlerne bremser

– Vi er skuffet over bransjen og har et inntrykk av at det er våpenhandlerne som bremser overgangen fra blyhagl til stålhagl, sier generalsekretær Per Søylen i Norges Jeger- og Fiskerforbund til N&M Bulletin.

AV GUNNAR BOLSTAD

Så langt har ikke overgangen til stålhagl vært noen suksess. En vesentlig årsak er at stålhagl ennå er betydelig dyrere enn blyhagl, men det er også åpenbart at forhandlerne og grossistene ikke gjør særlig mye for å endre jegerens ammunisjonsvaner.

«Hysterisk»

– Miljøproblemene med blyhagl er overdrevne, mener Geir Skjoll i Schous Bøsse-maker & Sportsforretning A/S, som er den største ammunisjonsgrossisten i Norge. Hans inntrykk er også at mange jege-re mener at motstanden mot blyhagl er «litt hysterisk», uten at han selv vil gå god for et slikt utsagn.

– Har dere gjort noe for å markedsføre stålhagl som et bedre og mer miljøvennlig alternativ enn blyhagl?

– Nei, det har vi ikke. Jeg tror at stålhagl med tiden vil overta markedet uten hjelp fra oss, sier Skjoll, som ikke har noen tro på at det vil komme noe forbud mot bruk av blyhagl, selv om Danmark har innført et slikt forbud.

«Drepe-effekten»

– Men vi følger selvfølgelig de pålegg vi får, sier Skjoll.

– Hva er årsaken til at jegerne er skeptiske til stålhagl?

– Et vesentlig poeng er spørsmålet om «drepe-effekten». Stålet dreper ikke så godt som blyet, og mange mener at det er bedre miljøvern at dyret dør umiddelbart enn at man tar hensyn til blyproblematikken.

Ingen premier til blyhagl

– Vi jobber på alle mulige måter for å vri forbruket fra bly

Egil Torbjørn Næshum

Jegerne bruker fremdeles blyhagl. Forhandlerne bremser stålhaglsalget, mener NJFF.

til stål, sier generalsekretær Per Søylen i Norges Jeger- og Fiskerforbund.

– Fra 1991 vil vi sette et krav om at alle skytterstevner som vi gir premier til, skal gå med stålhagl. Likevel går utviklingen saktere enn ønskelig, og vi er skuffet over bransjens manglende innsats for å vri forbruket, sier Søylen, som mener at dette blant annet skyldes frykt for skader på våpnene.

– Forbigående

– Dette er et problem som er forbigående etterhvert som man kan produsere bedre stålpatroner. Det er også mulig at vi får en helt ny generasjon haglgeværer, som er spesielt konstruert for stålpatroner.

– Går dere inn for et forbud mot bly, dersom det ikke nytter med holdningskampanjer?

– Vi foretrekker den frivillige

linja, men vi stiller oss ikke avisende til et forbud i særlig sensitive områder, for eksempel våtmarkene på Jæren, sier Søylen.

Mest bly fra hagl

Hvert år skytes det ut omlag 350 tonn bly, rundt 200 tonn på lerduebaner og snaue 150 ute i terrenget. Bilførerne bidrar med rundt 300 tonn.

Størst skade gjør blyhagl i våtmarksområder. Ender, gjess og svaner som beiter i mudderet får haglet i seg, og skades eller dør av blyforgiftning. Dessuten avgir bly som blir liggende i surt vann – noe det dessverre bare blir mer og mer av – bly til vannet i mikroskopiske doser. Bly blir ikke brutt ned i naturen. Derfor vil problemene bli større for hvert år, helt til vi slutter å spre stoffet i miljøet.

Takk for støtten!

ODD DYRBORG %
Tidemandsgt. 3, 0266 Oslo 2
Telf. (02) 44 45 77 – 44 44 71

SECURITAS

**ALFA
LIVSFORSIKRING**

**Servi-
system a.s.**
Postboks 132 Økern, 0509 Oslo 5
Tlf. (02) 64 33 50

Videreførere søkes
Datablanketter -
Forretningstrykksaker
Dokumenter Papirindustri AS
Telefon (02) 76 16 30

Fearnley Group

Bedriftsrådgivning a.s.
Civ. Møllersgt. 65, 0474 Oslo 4. Tlf. 02/37 04 85

OBOS

Dobbeltarbeid i norsk miljøforskning

Som oppfølging av Brundtland-rapporten blir det forsket for flere hundre millioner kroner i år. Det finnes ingen sentral koordinering av denne forskningen. Sentrale personer i forskningsmiljøet mener at flere instanser forsker på de samme temaene, og at dette dobbeltarbeidet er sløs med ressursene.

Av ANDERS GJESVIK

Til tross for at forskningen som følger opp Brundtland-rapporten koster samfunnet flere hundre millioner kroner i år, finnes det ingen sentral instans som har oversikt over de forskjellige forskningsprogrammene. Denne forskningen foregår i regi av forskningsrådene, flere departementer og andre instanser. En sentral kilde i forskningsmiljøet sier til N&M Bulletin at dette fører til unødvendig dobbeltarbeid.

– Sløsing

– Forskjellige forskningsinstanser sitter ved siden av hverandre og forsker på de samme temaene. Parallell forskning foregår med penger fra forskjellige

hold, fordi ingen koordinerer det som skjer. Dette er sløsing med både penger og personer, og det tar lenger tid å komme til resultater. Det ser ut til at partene ikke ønsker koordinering, fordi alle vil være med på den politisk populære forskningen i kjølvannet av Brundtland-rapporten, hevdes det overfor N&M Bulletin.

Lite samarbeid

Norsk Teknisk Naturvitenskapelig Forskningsråd, NTNF, deltar i oppfølgingen av Brundtland-rapporten. Seksjonssjef i NTNF, Simen Ensby, mener at koordineringen innen den totale forskningen svikter.

– Koordineringen svikter på flere plan. Prosjektene under

hvert enkelt forskningsprogram er koordinert, men det er ikke god nok koordinering mellom de forskjellige programmene, sier Ensby til N&M Bulletin.

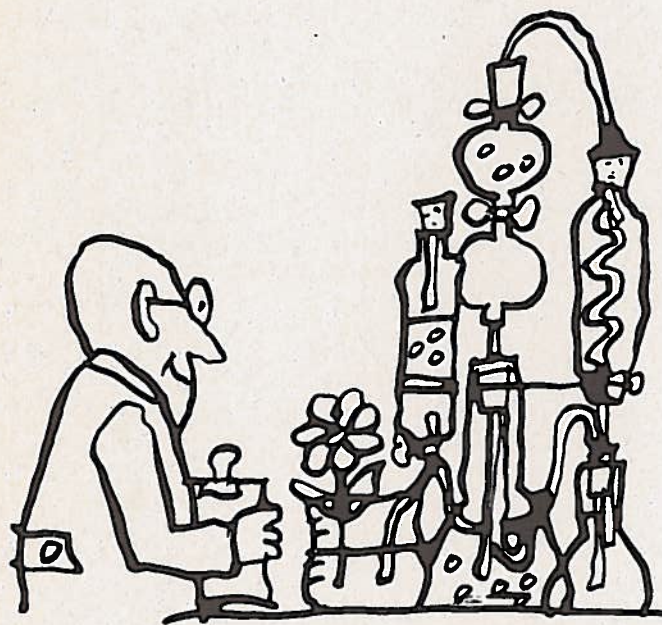
Mange departementer

– Et annet skille finner vi mellom den forskningen som belyser problemstillingene og den forskningen som leter etter løsninger. Det er dårlig samkjøring mellom disse to. Det er også veldig lite samarbeid mellom den samfunnsvitenskapelige og den tekniske forskningen på dette området. Det er mange departementer som står bak denne forskningen. Hvis de klarte å koordinere sin virksomhet, ville det gi langt større resultater enn i dag. Miljøverndepartementet burde ta kontakt med de andre departementene for å få koordinert denne forskningen, sier Ensby.

Manglende vilje

Spesialrådgiver Eli Moen i Miljøverndepartementet forstår forskernes frustrasjon over oppfølgingen av Brundtland-rapporten.

– Jeg er enig i at koordineringen er for dårlig i dette arbeidet. Miljøverndepartementet har opprettet Nasjonal Komite for Miljøvernforskning for at den skal koordinere både vår egen forskning og annen miljøforskning. Men dette har ikke fungert så godt som vi ønsker, fordi departementene og forskningsrådene langt på vei har ønsket å styre sin egen forskning uten å bruke Nasjonalkomiteen, sier Moen.

Norske miljøforskere driver dobbelt arbeid.

Takk for støtten!

Miljøteknologi bare til eksport: Oslo-barn får astma

I Oslo-gryta slipper vedovnen ut like mye astma- og allergiframkallende sot som bilen. Vedovner med katalysator slipper nesten ikke ut sot i det hele tatt, og ikke mye av andre forurensninger heller. Den store norske produsenten av vedovner – Jøtul – lager katalysatorovner. Men de får ikke nordmenn kjøpe. Jøtul selger sine ovner i utlandet, og norske forbrukere som vil ha katalysatorovn må kjøpe importerte amerikanske ovner.

Av GUNNAR BOLSTAD
og JON BJARTNES

Jøtul eksporterer i dag store mengder katalysatorovner til land der det finnes regler for utslipp fra vedovner, for eksempel USA. I Norge har imidlertid slike ovner vært vanskelige å få tak i – ifølge en uoffisiell talsmann for selskapet «fordi nordmenn simpelthen ikke kan fyre med katalysator». For noen år siden trakk Jøtul tilbake den eneste katalysatorovnen de hadde på det norske markedet.

Kommer

Mye tyder på at katalysatorovnene nå er på vei tilbake til det norske markedet. Firmaet Sun Trading Co. importerer allerede et amerikansk merke, og SFT planlegger – etter lang tids

komite-arbeid – nå å påby katalysator på alle vedovner som selges i Norge.

– Forslaget om et påbud vil bli sendt på høring våren 1991, sier avdelingsingeniør Kristin Aunan i SFT til N&M Bulletin. Først skal katalysatorovnene prøves ut ved Norges Brann- tekniske laboratorium.

Sparer ved

En vedovn med katalysator gir ikke bare mindre utslipp, den sparer også ved. Det har sammenheng med at de forurensende utslippene også er svært energirike. Når katalysatoren får forurensningene til å brenne opp, frigjør den samtidig energi som ellers ville forsvunnet opp av pipa.

En spørreundersøkelse foretatt blant eiere av katalysatorovner i USA, viste at 99 prosent ville kjøpe katalysatorovn

igjen, 98 prosent fortalte at de brukte mindre ved enn før, 93 prosent hadde registrert mindre sot i skorsteinen, og 97 prosent ville bytte ut katalysatoren når det ble nødvendig.

SFT-kampanje

Mer enn en firedel av befolkningen i Oslo utsettes for sotkonsentrasjoner som overskrider anbefalte grenseverdier, heter det i en kampanjebrosjyre om vedfyring som SFT nå deler ut i Oslo.

Det er særlig astmatikere og allergikere som rammes hardt, og barn er – som vanlig – mer utsatt enn voksne. I brosjyren lanserer SFT åtte gode råd om hvordan man reduserer sotutslippet fra vedfyringen. Tørr ved og god trekk er nøkkelfordene for miljøvennlig vedfyring.

Store NOx-utslipp fra skip

Skipene bidrar til en langt større del av den lokale konsentrasjonen av nitrogenoksider (NOx) enn tidligere antatt. Utslippene av NOx fra skipene skjer i lav høyde, og fører til at forurensningen blir liggende i de områdene der folk oppholder seg. Forholdene er spesielt ille i Oslo og Bergen der havnene ligger helt inne i sentrum.

Av ANDERS GJESVIK

Tidligere har det vært en utbredt oppfatning at skipene ikke var noen vesentlig kilde til lokal NOx-forurensning. Nå viser en fersk rapport fra Norsk Institutt for Luftforskning at skipene står for en stor del av den lokale luftforurensningen. I Grenlandsområdet er skipene

i havneområdet ansvarlig for 17 prosent av den lokale konsentrasjonen av NOx.

NOx-utslippene fra skipene skaper størst problemer i Oslo og Bergen, der havnene ligger helt inne ved sentrum av byen. Her går NOx-utslippene rett ut i tett befolkede områder. Begge disse byene har tidvis overskredet grenseverdiene for NOx-konsentrasjon.

Høye NOx-verdier kan føre til luftveislidelser. NOx virker også forsurende på vann og jord. SFT opplyser at de allerede er i gang med å vurdere begrensninger i utslippene fra skip, og at denne rapporten viser behovet for reguleringer. I dag finnes det ingen regler som begrenser utslippene fra skip.

Miljøvernere velger tema for 1990-konferansen: Gigantisk PVC-boikott – eller bråk om olje

Barentshavet eller klorboikott? Det er de to temaene som internasjonale miljøorganisasjoner nå skal velge mellom før det store miljøtoppmøtet i Bergen mai.

AV GUNNAR BOLSTAD

Naturvernforbundet har fått i oppgave å finne et tema som miljøorganisasjonene i Europa og USA kan samle seg om under Bergenskongressen. Effekten av 32 millioner miljøvernere felles krafttak vil trolig bli massiv, og det knytter seg derfor stor spenning til hvilket tema som blir valgt.

– Vi har foreløpig lagt fram to forslag, sier generalsekretær Jørn Siljeholm i Naturvernforbundet til N&M Bulletin. – Et aktuelt alternativ er en verdensomspennende boikott av klorholdige syntetiske stoffer. Dette betyr en generell bannlysning av mer enn 4.000 kjemiske stoffer i verden, inkludert PVC og en rekke klorholdige løsningsmidler som brukes i malingsbransjen.

Vekk med miljøgifter

– En slik boikott vil føre til at bortimot halvparten av de miljøgiftene som hoper seg opp i næringskjeden vil bli fjernet, i likhet med 30 prosent av de drivhusskapende stoffene og mer enn 60 prosent av de stoffene som ødelegger ozonlaget.

Boikotten vil bety store teknologiske nyvinninger for de største kjemikaliprodusentene i verden, den vil skape flere arbeidsplasser og føre til store ingeniørutfordringer.

Boikotten vil bli gjennomført som en forbrukerkampanje, sier Siljeholm, som minner om hvordan bruk av klorbleket papir nå går stadig nedover etter at de nordiske naturvern-

forbundene satte i gang kampanjer mot slikt papir.

Nei til polar virksomhet?

– Det andre alternativet er å gå til aksjon mot industrivirksomhet i polare strøk, både på Svalbard og i ishavsområdene i nord og sør, sier Siljeholm.

– For de nordeuropeiske organisasjonene er det særlig oljevirkksomheten i Barentshavet som vekker engasjement. En slik aksjon vil være en logisk oppfølging av miljøorganisasjonene generelle ønske om vern av de polare strøkene.

– Men en slik aksjon vil ramme Norge hardt? – Både Norge og Sovjetunionen vil bli rammet av en slik aksjon. Men her står vi overfor et miljøproblem av kolossale dimensjoner som vi kan unngå ved å gå til aksjon nå. De konsekvensanalysene som er gjennomført for boring i Barentshavet undervurderer sterkt både de fysiske og økonomiske konsekvensene av et oljespill.

Ti milliarder kroner

– Opprydningen etter Exxon Valdez-ulykken har hittil kostet ti milliarder kroner. Konsekvensanalysene for boring i Barentshavet inkluderer opprydningskostnader på 100 millioner kroner, altså bare en prosent av kostnadene i Alaska. Samtidig snakker vi om et område som er dobbelt så stort. Et utslipp i Valdez-klassen i Barentshavet syd kan gi oljesøl fra Tromsø til Svalbard, sier Siljeholm, og minner om at dette dreier seg om svært sårbare økosystemer.

Takk for støtten!

SABA Mölnlycke

Nils J. Schriver as

BAE - AARBAKKE
ROGNLIEN - LUND
HAUGESTAD - MOLAND
ADVOKATER M.N.A.
STORGT. 13
0028 OSLO 1
TELEFON (02) 33 46 00

 Metallurgisk Industris Landsforening
Fridtjof Nansens vei 12, 0369 Oslo 3
Tlf.: (02) 69 85 80

Mobil Exploration Norway Inc.

 Japan Airlines
Tollbgt. 4, 0152 Oslo 1, tlf. 42 61 00

Takk for støtten!

wea
Records as

Den norske
Industribank A.s
PB 448 Sentrum, 0104 Oslo 1
Tlf. 02 - 42 91 80

Norges
Varemesse
PB 130 Skøyen, 0212 Oslo 2
Tlf. 02 - 43 80 80

 FELLESDATA AS
Sparebankenes datasentral

Vingreiser
POSTBOKS 9123 EGERTORGET, 0128 OSLO 1 NORGE

Avantel

 GRAND HOTEL
KARL JOHANS GATE 31, 0159 OSLO 1
TEL. (02) 42 93 90
TELEFAX (02) 42 12 25. TELEX 71 683 GRAND N

Nye takter fra Zürich

Myndighetene i den sveitsiske kantonen og byen Zürich går nå inn for å sette ned fartsgrensene med opptil 20 kilometer i timen, og samtidig innføre en bensinavgift som i sin tur skal deles ut til alle skattebetalerne i regionen.

Av GUNNAR BOLSTAD

Et av de tildels drastiske forslagene går ut på å plombere privatbilmotorene, slik at de simpelthen ikke kan overstige en viss hastighet. I tillegg vurderer man innkjørselsforbud for biler med høyt bensinforbruk.

Myndighetene planlegger også særskilte parkeringsplasser for elektriske biler, der det skal anlegges ladeapparat for el-bilene.

Det er de offentlige ansatte i området som skal gå foran med et godt eksempel. For denne gruppen i særdeleshet skal parkeringsmulighetene bli både dyrere og vanskeligere tilgjengelig.

En svensk samferdselsgruppe som har studert forslagene har særlig festet seg ved den originale vrien på bensinavgiftsforslaget. – Ideen om å dele ut bensinavgiftsinntektene jevnt fordelt på alle skattebetalerne vil på en helt ny måte stimulere

folk til å la bilen stå og i stedet satse på kollektivtransport, sier **Bo Peterson**, som leder trafikkutredningskomiteen i Stockholm til Dagens Nyheter.

Myndighetenes forslag tar sikte på å redusere utslippene av nitrogenoksider (NOx) med to tredeler.

Tidligere har Zürich utmerket seg med et uovertruffent lyssignalsystem, som gir kollektivtrafikken automatisk kjørsrett uten ventetid.

Dioksin i returpapir

Instituttet for miljøkjemi ved Universitetet i Umeå har undersøkt returpapir og funnet ut at dette papiret har sju ganger høyere dioksininnhold enn i vanlig ubleket papir.

Selv om funnet kan komme til å påvirke den framtidige av-

fallsbehandlingen, er funnet uten helsemessige konsekvenser. Returpapir anvendes i resirkulering ved hjelp av diverse mekaniske og kjemiske prosesser.

–Det finnes to forklaringer på fenomenet, sier **Christoffer**

Rappe, som har ledet undersøkelsen: –Enten kommer giften fra forurenset prosessvann eller så stammer det fra gammel trykksverte eller de kjemikaliene som brukes til å fjerne trykksverten fra returpapiret. (Dagens Nyheter)

«Achtung Rabies» i 1992?

Norge kan stå åpent for smittsomme dyresykdommer når grensestasjonene avskaffes og varer og dyr kan sirkulere fritt over landegrensene innen EF etter 1992.

AV KAREN J. BAALSRUD

EF vil gjennomføre som prinsipp at det skal tas smitteprøver av dyr på opprinnelsesstedet. Mottager skal ikke kontrollere eller overprøve resultatene av slike undersøkelser. Når en vare først er klarert, kan man altså ikke reservere seg fra å ta imot den. Problemet er at det finnes svakheter ved mange biologiske testsystemer, en ting er hva du finner, en annen ting er å garantere fritt for noe du ikke finner.

I Brussel er mottoet at man skal velge seg det beste fra 12 forskjellige land. Man vil altså bringe EFs sykdomsstatus opp til nivået der man finner det beste landet. I tråd med dette tenker man seg storstilte bekjempelsesprogrammer når det gjelder for eksempel munn- og klovsyke. Men det er svært langt fram til et munn- og klovsykefritt EF, og det spørs om for eksempel Danmark vil være med å betale hva det koster å gjøre Frankrike fri for munn- og klovsyke, samtidig som de har

større sjanse for å få inn smitte selv.

Hva med Norge?

Norges problem i forhold til de fleste EF-landene er at flere sykdommer som vi er fri for og oppfatter som alvorlige, opptrer jevnlig og er en del av hverdagen i andre land. Norge kan neppe regne med noen stor hjelp til å holde oss fortsatt fri for slik smitte dersom det skulle koste noe for fellesskapet og det er lite trolig at vi vil få noen forståelse for særordninger.

Vegvesenet forbereder seg på 90-åra:

«Demonstrant drept – og pressen maser»

Hva iallverden sier en anleggsleder i Vegvesenet til pressen, når en av gravemaskinførerne hans har kverket en demonstrant med grabben?

Av JON BJARTNES

Ingen skal kunne påstå at Vegvesenet møter 90-årenes utfordringer uforberedt. Nylig var 21 garvede anleggsledere fra hele landet samlet til et livlig mediakurs, leser vi i etatens blad *Vegen* og *Vi*. Og livlig må det ha vært, kurs-arrangørene hadde valgt oppgave-tema med omhu.

Grunneiere og Blitz'ere

Scenen er den nye, firefelts E18 gjennom Vestfold. Sitat:

«En morgen når anleggsfolkene skal ta til blir de møtt av tre rekker lenkegjenger som demonstrerer mot anleggsarbeidet. Det er folk fra Natur og Ungdom, grunneiere og lokale friluftinteresserte som på denne måten protesterer mot anlegget, som har vært svært omstridt. Noen demonstranter er kommet fra Blitz-miljøet i Oslo. Fra vegkontoret er det sendt ut en pressemelding med varsel om harde tak dersom det blir demonstrasjoner.»

Og demonstrasjoner ble det, som man jo kan forstå. Ikke lot aktivistene seg snakke til rette av sindige anleggsarbeidere heller, men heldigvis kom lensmannen og dro dem vekk.

Skjellsord og steinkasting

Og da skulle man kanskje tro at alt var såre vel. Men i ville Vestfold snur man ikke ustraffet ryggen til de lovløse. Der må en anleggsleder vente det verste.

Og skulle man sett på maken; bare en time etter at lensmannen har ryddet opp, er demonstrantene på plass igjen. Nytt sitat:

«De roper skjellsord til anleggsarbeiderne og kaster stein mot maskinene. Da starter gravemaskinkjører sin maskin og kjører mot menneskemengden. Demonstrantene viker ikke, og gravemaskinskuffen treffer en eldre demonstrant, som er en grunneier. Grunneieren faller om, og det blir full oppstandelse.»

Verre og verre

Slikt skjer jo. Men verden er urettferdig, og selvfølgelig begynner den uberegnelige svermen av pressefolk å bli nærgående. Og det blir verre: Rent uforvarende glipper det ut av anleggslederen at «dette var til pass for ham».

Og enda verre: Den gamle tullingen har selvfølgelig dårlig hjerte eller et eller annet, og litt senere finner han det for godt å stryke med. Da kan man jo forstå at det blir ugreie, og hva sier man egentlig til disse rakkernes pressefolkene?

Seriøst

Anleggslederne tok oppgaven seriøst, forteller *Vegen* og *Vi*. Rett nok følte de det litt urettferdig at journalistene i oppgaven tok demonstrantenes parti. Men de svarte pressen på en OK måte, poengtert og klart, ettersom vi forstår.

Alle ting går galt samtidig. Og det gikk ikke likere enn at

noen av anleggslederne på kurset lot seg lure til å avgi bisetninger, som senere ble slått stort opp i sensasjonspressen, som naturligvis var til stede. Noen sa også noe verdiladet om Blitz-ungdommene, og alle vet jo hvordan det går da.

Journalister

To journalister, en fra presse og en fra radio, var med for å gjøre oppgaven så naturtro som mulig. En av dem oppsummerte kurset slik overfor *Vegen* og *Vi*:

– Jeg synes anleggslederne kom godt ut av konfrontasjonen med pressen. De vet hva de vil ha fram, og de har en stor stolthet til jobben sin. Dessuten har de også en utpregget solidaritet overfor hverandre. Ansatte i vegvesenet er en sammensveiset gjeng, som er stolte av det de gjør. Derfor blir de også så provosert når ikke andre ser det positive i arbeidet deres.

Noen folk mener at den som dreper selv i lovens navn må dø, og i medie-alderen har man ikke så mye som en avsagd hagle å forsvare seg med. Da får man heller finne seg i å arrangere et kurs.

Takk for støtten!

 DAVID-ANDERSEN

 STRIESTUEN A.S.
Karl Johansgt. 8 - 0154 Oslo 1

 Statkraft

 BBR Consult a.s.
Adresse: Leivstretet 64C N-1188 Oslo 11
Telefon: 02/28 85 38

A/S HAV OSLO

 Sea Farm A/S
P.O. Box 1798, Nordnes Telephone (05) 23 39 43
C. Sundtsgt. 57 Telenor 40 876 oslo n
5024 BERGEN, Norway Telefax (05) 23 02 03

MOLVEN

 Human-Etisk Forbund
MEDLEMMER AV INTERNASJONAL HUMANIST AND ETHICAL UNION

OVER AT DE MA ABONNERE SÆRSKILT PÅ N&M Bulletin!

BREV

JA, jeg vil abonnere på *N&M Bulletin*

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ TILBUDSPRIS 3 måneder kr. 50,-

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
portoén.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5

BREV

Jeg melder meg inn i Naturvernforbundet

- ☐ Hovedmedlem kr. 200,-
- ☐ Pensjonist kr. 100,-
- ☐ Familiemedlem kr. 300,-
(får ikke Natur & Miljø)
- ☐ Bedriftsmedlemsskap, minst kr. 1.500,-

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
portoén.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5